

כתיב: "כי יתן איש אל רעהו, כסף או כלים לשמור, וגונב מבית האיש, אם ימצא הגנב ישלם שנים. אם לא ימצא הגנב, ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. על כל דבר פשע, על שור חמור על שה על שלמה על כל אבידה אשר יאמר כי הוא זה, עד האלהים יבא דבר שניהם, אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים לרעהו: (5)

"אם ימצא הגנב" בטוען טענת גנב הכתוב מדבר, כלומר: אם ימצא שהוא גנבו ישלם שנים.

אתה אומר בטוען טענת גנב הכתוב מדבר, או אינו אלא בגנב עצמו וכך אמרה תורה: אם ימצא הגנב כפי שאכן טען הנפקד, כי אז ישלם אותו גנב שנים — אין אני אומר כן, כי:

כשהוא הכתוב אומר: "אם לא ימצא הגנב... ונקרב... אשר יאמר כי הוא זה... ישלם שנים לרעהו", הרי שפרשה זו באה ללמד דין "טוען טענת גנב", והוא אומר בהכרח, שכל הפרשה בטוען טענת גנב לחייבו כפל הכתוב מדבר, שכלל הוא בידינו: "בא זה ולימד על זה" (6).

שדינו חלוק, כי הוא "טוען טענת גנב" שחייבתו התורה כפל, וכך הוא דינו:

והעדים מעידים אותו שגנבו, (3) הרי זה משלם תשלומי כפל כדין "טוען טענת גנב", ואינו משלם מדין "שבועת הפקדון" כי לא הודה מעצמו.

אבל אם הודה מעצמו, (4) הרי זה משלם קרן חומש ואשם מדין "שבועת הפקדון" אבל בכפל אינו חייב שה"מודה בקנס פטור".

קתני מיהא במשנה זו:

א. בטוען טענת גנב המשלם תשלומי כפל.

ב. אבל בטוען טענת אבד לא משלם תשלומי כפל, ולכן פטרה המשנה אותו מכפל, אף כשבאו עדים.

ג. ואפילו טוען טענת גנב — בשבועה הוא דמשלם תשלומי כפל, אבל שלא בשבועה אינו משלם תשלומי כפל.

וכל זאת מנחני מילי, מנין הוא נדרש?

דתנו רבנן:

"שגנבו" על ידי השבועה שנפטר מן הבעלים.

4. כלומר, שהודה קודם שבאו עדים ואינו חייב כפל, ואם הודה אחר שבאו עדים שכבר נתחייב בכפל, הרי דינו מתבאר בכרייתא לקמן סה א, וראה תוספות לקמן קח א ד"ה ובאו.

5. ביאור הפסוק ראה בתחילת הפרק.

6. נתבאר על פי תוספות; ובהמשך מקשה

3. א. כתבו התוספות בביאור הטעם שגבי טענת אבד כתוב "שאלו", ואילו גבי "טוען טענת גנב" כתוב "שגנבו"; שהוא משום שבכל מקום חידוש יש בו, כי בטענת אבד הרי הוא פטור מכפל אפילו כשאכלו ואינו בעין, ואילו בטוען טענת גנב הרי הוא חייב כפל, אף שלא אכל את הגניבה והיא בעין.

ב. אין הכוונה "שגנבו" קודם לשבועה, כי אז תיפוק ליה שהוא חייב כפל משום מעשה הגניבה הקודם לשבועה, אלא כוונת המשנה